

Terugkeer op het werk is niet makkelijk voor mensen met psychische schade na bijvoorbeeld een beroerte of tumor. FOTO HARRY COCK

Doorleven met hersenletsel

Tienduizenden werknemers moeten leren omgaan met blijvende beperkingen

ELS BRENNINKMEIJER

Een verkeersongeluk, een beroerte of een tumor met blijvende hersenschade tot gevolg. Zo'n honderdduizend Nederlanders leven met niet-aangeboren hersenletsel. Bij velen van hen wordt hun leven nooit meer hetzelfde en moeten ze leren omgaan met blijvende beperkingen. Terugkeren naar hun vertrouwde werk geeft structuur en nieuw zelfvertrouwen, maar is bepaald niet eenvoudig.

Neem Johan de Weert, 57 jaar (niet zijn echte naam). Elf jaar geleden kreeg hij een hersenbloeding. Al voor zijn geboorte was er een zwakke plek ontstaan in de slagader. Toen de ader uiteindelijk scheurde, lekte er bloed tussen de hersenkwabben en dat leidde tot een hersenbloeding.

Het lek kon worden gedicht tijdens een operatie, waarna De Weert weer naar huis mocht. Hij wilde zijn baan als directeur van een basisschool graag weer oppakken, maar dat lukte niet. „Ik werkte voor mijn hersenbloeding met gemak vijftig uur per week. Erna was tien uur al te veel.”

Lichamelijk was alles in orde, maar psychisch waren de gevolgen ingrijpend. „Ik overschatte mijn eigen mogelijkheden. Ik begreep ambtelijke stukken van het ministerie niet meer, vergat afspraken, kon me totaal niet concentreren. Na een jaar was duidelijk dat ik geen directeur kon blijven. Achteraf vind ik dat de school eerder had moeten zeggen dat het zo niet kon doorgaan. En dat ze misschien ander werk voor mij hadden kunnen verzinnen.”

Ook privé rommelde het. „Ik werd depressief. Mijn vrouw en ik

zijn door een diepe crisis gegaan.”

Het grootste deel van de mensen met niet-aangeboren hersenletsel heeft een baan als ze worden getroffen door een ongeluk of ziekte. Over hun terugkeer op het werk en over hun algemene positie op de arbeidsmarkt werd gisteren een congres gehouden in Utrecht. Want dat er op dat vlak een hoop te verbeteren valt, daar zijn diverse partijen het wel over eens.

Een probleem is vaak een gebrek aan kennis bij instanties als het UWV, zegt voorzitter D. Vogelpoel van patiëntenvereniging Cerebraal. „Langdurige begeleiding en veel informatie van zowel werkgever als werknemer is vereist, maar dat gebeurt lang niet al-

tijd. „Bij iemand die niet meer kan lopen is het probleem duidelijk. Maar aan veel mensen met hersenletsel zie je of merk je weinig of niets. De werkgever denkt dan al snel: die kan er wel weer tegen aan. Dat is niet alleen zijn schuld, vaak overschat een patiënt ook zijn eigen mogelijkheden.”

Adjunct-directeur R. van Nies van de Hersenstichting kent voorbeelden van werknemers die problemen kregen met de hand-ogecoördinatie en achter een kaartenbak werden gezet. „We krijgen vrij veel klachten over werkgevers. Veel van hen zijn uiteraard best welwillend. Maar de combinatie van psychische en lichamelijke problemen bij de werknemer kan heel lastig zijn om in te schatten.”

Johan de Weert heeft inmiddels zijn draai weer gevonden. Na een poosje een WW-uitkering te hebben gehad en een baantje als schoonmaker van sta-caravans, heeft hij weer werk gevonden dat bij hem past: hij geeft nu 23 uur per week Nederlands aan vluchtelingen.

Baas overschat wat iemand nog kan na hersenschade.

PSYCHISCHE PROBLEMEN NA NIET-AANGEBOREN SCHADE

Naar schatting 98.000 Nederlanders hebben niet-aangeboren hersenletsel. 14.000 door een ongeval, de rest door een ziekte. Dat cijfer dateert van 1997; recentere gegevens zijn niet beschikbaar. Behalve door een herseninfarct of -bloeding, infectie, tumor, vergifti-

ging of zuurstofgebrek door bijvoorbeeld een hartstilstand, kan ook hersenletsel ontstaan door epilepsie, multiple sclerose, de ziekte van Parkinson en de ziekte van Creutzfeldt-Jakob. De aard en omvang van het letsel kan erg verschillen en dus lopen de klachten sterk uiteen. Uit

het onderzoek uit 1997 van bureau Prismant blijkt dat 10 procent van de patiënten fysieke beperkingen heeft; 40 procent heeft emotionele en gedragsproblemen, van wie de helft drie tot zes jaar nadat het letsel is geconstateerd, problemen met concentratie en het geheugen.

MEER WETEN?

Wilt u meer weten over niet-aangeboren hersenletsel?

Kijk op internet op de websites www.hersenletsel.nl, www.cerebraal.nl of www.hersenletsel.net (met onder andere een link naar uitgebreide literatuur over het onderwerp).

© 2005 A.W. 1175